

tor és «qui secoue, qui fait faire des soubresauts, qui a le trot dur» en Lucili, *succussatura* «trot dur d'un cheval» en Nonius.

Ara bé essent així que *succussare* no és sinó un mer freqüentatiu de *sucutare*, eren naturals i normals aquesta formació i sentit; i si SÜCCŪTERE apareix dissimilat en *sac-* o *sec-* en tots els seus descendents romànics (cast. *sacudir*, oc *segodir/secodre*, fr. *secouer* etc.), també hem d'esperar que hi hagués tal dissimilació en el seu freqüentatiu, i que des d'antic es tornés *SACCUSSARE (o si es vol SECC-, que poca diferència hi hauria, ni cap dificultat a eliminar-la); car en català ja no hi ha la vocal dissimiladora, però és visible que la síncope no es podia produir de pressa en un tal complex consonàntic, mentrestant ja es generalitzava la dissimilació, i a la llarga la síncope era normal, cf. casos paral·lels en COPSAR i LLETÓS. El concepte del sacseig del cavall, de l'olla etc., es presta de per si a la formació freqüentativa: d'on primer el *succussare* ja llatí, i el procés es repeteix en el català modern *sacsejar*, formació com la de *belluguejar* al costat de *bellugar*, *passejar*/*passar* etc.

Encara que el nostre mot no té germans iguals en cap altre llenguatge romànic, degué haver-hi quelcom d'anàleg, si bé menys vivaç, en alguns parlars occitans, vista la perfecta coincidència de sentit de les dues formes següents: llgd. de Castras *saquexà* [pron. *sa-ketsá*] «secouer un sac de grain pour qu'il en contienne davantage» (Couzinié), baix-llem. «*saquetar*, remuer, secouer fortement» (Laborde): igualtat imperfecta, que sembla alterada per encreuament d'un mot com el fr. *saccader*, o per una contaminació provinent de *sac*.

DERIV.: *Sacsadissa* eiv. «traqueteo» (Aina Moll, RFE XLI, 353). *Sacsador*. *Sacsament*. És possible que en el parlar vulgar de la zona central es formés de *sacsar* un derivat *secse* (amb *e* per un descarrilament morfològic com el d'*avenç* al costat d'*avançar*, *sebre*, *llença*, *quep* etc.), mot que pronunciat més vulgarment *setse* va donar en l'ús familiar (de Bna. etc.) la frase *fer setze* amb el sentit de 'mocar-se amb els dits, llançant els mocs lluny', com fan molts amb pocs escrúpols de benicriàcia (jo ho he sentit a gent de Bna. i del NE, des de c. 1910); hi comparem el *sacud-li pet* que citarem infra, i un cas de *sacudir les nassilles*, que amb el mateix sentit trobem en un romanç satíric, reco. per Milàf cap a l'Espuga de Francofí, on, parlant de criades, diu «de velles no'n llogaré pas més: / quan ne fa such, als fogons, - allí *sacut les nassilles*» (Romillo, 513).

Sacudir o *secudir*, prolongament del verb simple ll. SÜCCŪTERE, restà en ús en català antic, però des de la fi de l'E. Mj s'anà antiquant, i avui és sentit com mort en cat. central i balear, i decadent en tot el domini: exclòs amb raó pels DOrt i DFa etc., com diu AlcM «ha desaparegut gairebé completament del llenguatge viu, i si actualment torna a usar-se és més aviat per influència del castellà que per conservació» (també Moll, AORBB III, 70) En el P. Val, a Ribag (Benavarrí, BDC VII, 73) i a Eiv. (ja n'hem donat cites a

les Rond. Eiv de JnCastelló, 78, 51, als articles MAURAR i PENDRE); l'havia usat algun cop Verdaguier, però aviat va penedir-se'n: en l'Atl. IX, 14c, a l'esborrall de 1867, però canvia el vers ja el 1877, en aquesta versió posa encara *sacut* en el IX, 55a, però ho muda en *li cau* en l'edició definitiva ¹

Quant a l'E. Mj., en recullo alguns casos poc coneguts. De vegades és 'engegar, desaparar, fer sortir colpint'. «*Sacud-li-ped*» amb el sentit originari de 'engega-li un pet', apareix fossilitzat com a NL del terme d'Agramunt en dos docs., un de 1097, i un altre de poc anterior, en la col·lecció de l'Arxiu de Solsona copiada pel Dr Antoni Llorens; «cuità s a un pas, e *sacut-li* la lança, e donà-li tal colp --- que la cuxa li passà», Muntaner, § 124 (Casac. IV, 22.19); «si a servu o catiu serà feyta injúria, ço és saber, qui li *sacudirà* sanc, o li trencarà os ---», *CostTort*. (Ol., p. 371).

En sentit veí del d'espolsar, fer desprendre algun polsim: «que'l comprador pusca *secudir* de la carn la sal qui s'i tenga, ans del pes», Bna. S. xiv (BABL XI, 307); «obrí lo mantell e, a manera de qui *sacut* o espolsa roba, lança defora ---», *Curial* (NCl III, 224). *Sacudir-se* 'desprendre's (d'un lloc)': «aque'l se *secodí*, que con àguyla laugerament ixí d'aycí», *VidesR* (92r1, n. 31, trad. *excutiens*). 'Quedar consentit': «si leyn alcun, per fortuna de temps --- vendrà en terra, e l'aver e l leyn tot se restaurarà, mas lo leyn *se secudirà* e s cascarà, o alguna cosa s'i romprà, e l senyor del leyn vol adobar --- els mercaders són-li tenguts d'esperar», *Consolat* (NCl III, 155; text igual en els *CostTort*, Ol., 463, amb variant «*se sacudirà* o s *cascarà*»). Com a tr. 'gastar o malgastar': «si l patró del dit vexell ha muller e aquella ha obtenguda sentència contra los béns d'aquell --- e lo marit no ha alguns altres béns en los quals la dita dona se puxe integrar --- e haurà *sacudits* aquells béns ---», *Consolat* (NCl II, 58)

Ja hem dit alguna cosa d'aquest verb a PERCUDIR, a propòsit dels continuadors de les altres formacions paral·leles (*acudir*, *recudir*, *percudir* etc.); cf. també *discutir*; hi hagué també alguna supervivència de EXCŪTERE (que tingué vida en llenguatges germans, fr. ant. *escore* etc.), a Ribagorça: «*escudir* la brossa dels boixos: fer-ne saltar les fulles amb (cops de) totos» a la baixa vall de Boí (Castelló de Tor, 1957).

En el Ross. aquest verb apareix sobretot en una variant semi-culta amb la -r- conservada: «tots los qu'eren armats per *sacude* gratades, / nyascos, urpides, queixalades / de siguiu eren aquitats», Saisset (*sacoutra* en l'ed. original, *sacotre* en *Catal d R*, 234.11f.); «i, tot me passejant, m'en vinc sus d'una plaça, / on era abantes lo Pallol [la Plaça del Blat], / qu'ara l'han *sacutut* pel sòl», id. (*Cat. d R*, 136, i en el gloss: *sacotre* 'donar empentes', *sacotida* 'empenta') AlcM cita un parell de testimonis ross de *secutur* i *secutida* I a l'InvLC trobem «féu tan *secutides* de terra-trèmol en aquesta montanya, car ---» a 1428; però hi ha també testimonis ross de la forma amb -d-, que ja hem vist a les *VidesR*, i *secodutz* a 1324, *InvLC*.

DERIV. *Sacudida* «féu --- *secudides* de terre trè-